

Kırgızistan Kütüphaneleri Konsorsiyumu - Dayanışma ve İşbirliğinin Gelişmesi Yolunda Yeni Bir Adım.

Sanya Battalova¹

Bütün ülkelerde olduğu gibi bugün Kırgızistan'da kütüphanecilik alanında zor bir dönem yaşanmaktadır. Bunun nedeni bir çok zorlukların olması ve çözülmesi gereken problemlerin varlığıdır. Geçmişte yaşadığımız bazı problemler bilgi kaynaklarını elde etmek, yitirilmiş bağlantıları yeniden sağlamak, ek mali destek sağlamak, modern teknolojiye ayak uydurmak, kütüphane iş-bölümünde yeni hizmetleri geliştirmek ve uygulamak şeklinde sıralanabilir. Doğal olarak yeni oluşan ekonomik koşullarda, etkinlik gösteren bir çok kütüphane, yukarıda belirtilen bu problemlere kendi başına çözüm üretmeye başlamıştır. Ancak bunların üstesinden kolektif bir çalışmanın yapılması ve işbirliğinin kurulması ile bu sorunların üstesinden gelebileceklerini şimdi anlamış bulunmaktadırlar. Bu işbirliğini gerçekleştiren en önemli kurum "Kütüphane-Enformasyon Konsorsiyumu Derneği"dir.

Kırgızistan kütüphanecilerinin örgütlü olarak çalışmaya başlamaları Kırgızistan Kütüphaneciler Derneğinin kurulmasıyla başlamıştır. Ülkemizde yasal olarak "Kütüphane-Enformasyon Konsorsiyumu Derneği" olarak bilinen dernek, eğer kütüphanelerarası bir konsorsiyumun kurulması için yalnız başına hareket etmeye kalkışsaydı neredeyse 20 yıla yakın bir zamanını harcaması gerekiyordu. Oysa devlete bağlı olmayan yeni bazı kuruluşlarla bu konsorsiyumun oluşturulabileceği düşünülmüştür. Örneğin; 1999 yılında kurulan Sosyal Kütüphaneciler Birliği ve 2000 yılında kurulan Halk Kütüphanecileri Derneği, bu amaçla kurulmuşlardır.

Kırgızistan'ın bağımsızlığını yeni kazandığı dönemde yaşanan olaylar, karşılaşılması kaçınılmaz olaylardı. Tek başına yeterince etkin olamayan kuruluşlar, dayanışma ve işbirliğinin eksikliği yaşamaktaydılar. Bu durum ülkemizin kütüphanecilik alanı için de aynıydı. Fakat bilgi ve iletişim

¹ "Kütüphane-Enformasyon Konsorsiyumu Derneği" Başkanı ve Kırgız -Amerikan Üniversitesi Kütüphane Müdürü
battalovas@mail.auca.kg

teknolojisindeki gelişmeler, bilgi kaynakların artması (özellikle elektronik kaynakların), İnternet alanında yaşanan gelişmeler ve bilgi hizmetlerinin kaynak kullanımına getirmiş olduğu farklılıklar, kütüphanelerin toplumdaki rolünün değişmesine ve kütüphane hizmetlerin ve hizmet ilkelerinin yeniden sorgulanmasına neden olmuştur. Bilgi ihtiyacı, doğru ve kaliteli bilgi talepleri oldukça artmıştır. Var olan bilgilerden daha verimli bir biçimde yararlanmak amacıyla bazı çalışmalar yapıldı ve bu çalışmalar kütüphanelerarası işbirliği kavramının geliştirilmesi gerektiğini gösterdi. Bu durum konsorsiyum fikrinin doğmasına neden oldu.

Kütüphaneler topluma hitap eden bilgi merkezleri olarak, bilgi kaynaklarının toplanması, korunması ve topluma sunulmasıyla yükümlü olan kuruluşlardır. Oysa Kırgızistan'daki kütüphaneler bağımsızlık sürecinde devlet tarafından hemen hemen hiç bir mali destek görmemekteydiler. Başka kuruluşlarla işbirliği yapma becerisinden ve modern bilgisayar ve iletişim teknolojilerinden yoksunlardı. Buna rağmen hayatta kalma mücadelesini sürdürmeleri gerektiğine inanmışlardı ve bu sorunları çözebilmek adına kütüphanecilerin gayretlerini birleştirmeleri gerektiğine inanıyorlar ve problemlere çözüm üretmek için çalışmalar yapmayı benimsemişlerdi. Bu amaçla "Kütüphane-Enformasyon Konsorsiyumu Derneği" çatısı altında toplandılar.

Ticari bir kuruluş olmayan ancak bir devlet kuruluşu da olmayan ve sosyal bir kuruluş olan "Kütüphane-Enformasyon Konsorsiyumu Derneği" 27 Aralık 2002 yılında faaliyete başlamıştır.

Bağımsızlık döneminin ilk zamanlarında faaliyet gösteren Sosyal Kütüphaneciler Birliği ve Halk Kütüphaneleri Derneği'ni kendi bünyesine dahil etmiştir.

"Kütüphane-Enformasyon Konsorsiyumu Derneği", ülkemizde kütüphaneler arası işbirliğini kurmak, eşgüdümlü bir biçimde çalışmayı amaçlamak ve ortak görüşleri tek bir platformda belirlemek amacıyla kurulmuştur. Yine Kırgızistan kütüphaneleri için bilgi ve enformasyon alanında gelişme kat etmek ve Kırgızistan vatandaşları için doğru, hazır, yararlı, bilimsel ve toplumsal bilgileri çeşitli yöntemlerle sağlamak ve sunmak kurumun başlıca hedefleri arasındadır.

Bu amaç doğrultusunda konsorsiyumun amaçları aşağıdaki maddelerle açıklanmıştır:

- Kırgızistan kütüphanelerinin görüşlerinin tanıtılması, yaygınlaştırılması, çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi.
- Kütüphanelerin koleksiyonlarını geliştirmek ve işbirliğine giderek kaynak paylaşımını (hem basılı, hem elektronik) gerçekleştirmek.
- Kültürel ve bilimsel mirasın korunmasını sağlamak.
- Kırgızistan'daki kütüphanecilik ve kütüphanecilik ile ilgili alanlarda teknolojik ve iletişim alt yapısının sürekli olarak iyileştirilmesi.
- Profesyonel kütüphanecileri daha iyi yetiştirebilmek.
- Kütüphanelerin yasa ve kurallarını geliştirmek ve yeni olanaklar yaratmak.
- Kütüphanecilik alanının dışındaki diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliğine gitmek ve geliştirmek.

"Kütüphane-Enformasyon Konsorsiyumu Derneği" çatısı altında 80 kütüphane bulunmaktadır. Bu kütüphaneler konsorsiyum sayesinde bir araya gelerek güçlerini birleştirmişlerdir. Üye olan kütüphanelerin temsilcileri mesleki problemlere çözüm üretmeyi ve ülkede yaşayan kullanıcıların bilgiye daha kolay ve rahat erişimini sağlamayı amaç edinmişlerdir.

"Kütüphane-Enformasyon Konsorsiyumu Derneği" kütüphaneleri temsil eden ve kütüphanecilik alanında faaliyet göstererek zor problemlere ortak çözüm üreten, serbest ve açık bilgi erişimi ile ilgilenen bir kuruluştur. Konsorsiyum kurulduğu günden itibaren, belirlemiş olduğu amaçlarını yaşama geçirebilmek için uluslararası kuruluşlarla aktif bir biçimde işbirliği yapmaktadır. Konsorsiyum kurulduğundan beri yardım ve destek veren kuruluşlar arasında Soros Vakfı, Avrasya Vakfı, ABD Büyükelçiliği Demokrasi Komisyonu, **eIFL.direct** Uluslararası projesi vardır. 2002 yılından itibaren günümüze kadar ülkemizin kütüphanecilik ve bilgi alanındaki gelişmelerle ve vatandaşların bilgiye serbest, açık erişimi ile ilgili sekiz tane büyük proje yaşam geçirilmiştir. Ayrıca projelerin etkin bir biçimde yürürlüğe konulmasıyla kütüphane

koleksiyonlarının daha iyi hale geldiğini ve bilgisayara yönelik hizmetlerin arttığını ve Internet üzerinden erişilebilen kaynakların kullanım olanaklarının sağlandığını söylenebilir.

"Kütüphane-Enformasyon Konsorsiyumu" sadece uluslararası kuruluşların mali desteği ile yaşamamaktadır. Bunu özellikle belirtmek gerekir. Kütüphanelerin kendi gelirleri, elektronik kaynakların kullanımından elde edilen paralar, işbirliği üyesi olan kütüphanelerin katalog ve veritabanı kullanan kullanıcıların katkı paylarından elde edilen paralar da konsorsiyumun mali kaynakları arasındadır. Bu mali kaynaklar aynı zamanda mesleki faaliyetlerin sürdürülmesine, bazı seminerlerin ve eğitim programlarının düzenlenmesine de olanak tanımaktadır.

Derneğin ilk ve ortaklaşa olarak yürütülen önemli projelerinden biri Kırgızistan'daki kütüphanelerde bulunan basılı kaynakların toplu katalogunu oluşturma projesidir. Profesyonel temellere dayanan ve bibliyografik veri tabanlarından istenebilecek bütün bilgi taleplerini karşılayan bu toplu katalog oluştururken, ülkenin önde gelen 12 kütüphanesi (2'si il kütüphanesi olmak üzere) katılmıştır. Bu katalog yardımıyla bilgi arama işlemi www.us.net.kg sitesi ziyaret edilerek gerçekleştirilebilir. Toplu katalog, kütüphane-kullanıcı kavramı çerçevesinde gerekli kaynağı sipariş etme olanağı da tanımaktadır.

Kırgızistan Kütüphaneler Konsorsiyumu-"Kütüphaneler İçin Elektronik Bilgi" projesinin aktif katılımcısıdır. Bu proje sayesinde Internete bağlı bütün ülkelerin kütüphaneleri EBSCO, Cambridge Journal Online, Oxford Reference Online, Oxford English Dictionary, BD INION (Rusya), BioONE, IOP, SpringerLing, DOAJ, AGORA, HINARI gibi elektronik kaynaklara erişilebilmektedir. Başkent Bişkek'de ve diğer illerdeki kütüphanelerde elektronik kaynaklarının kullanımıyla ilgili eksik kalan bazı çalışmalar ise sürdürülmektedir.

Derneğin www.bik.org.kg adresinden erişilebilecek olan web sitesinde devamlı olarak yeni kaynaklarla, projelerle, olanaklarla, çeşitli program materyalleriyle ve seminer kaynakları ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Birlik ve beraberlik içinde davranıldığında itici bir güç kazanıldığı, Kırgızistan'da kütüphanecilik ya da bilgi alanında bu sayede önemli katkılar

yapılabildiği şimdi daha iyi anlaşılmaktadır. Kırgızistan Kütüphaneler Konsorsiyumu, bu aktif konumu sayesinde, Kırgızistan Cumhuriyeti'nin 2010 yılına kadar kütüphanecilik alanındaki gelişme programlarının geliştirilmesinde önemli bir rol almıştır. Ülkenin kütüphane yasasının değiştirilmesi yine Kırgızistan Kütüphaneler Konsorsiyumu Derneği platformunda görüşülmekte ve tartışılmaktadır.

Derneğin uluslararası faaliyetleri şüphesiz sadece Orta-Asya, Rusya Amerika ve diğer ülkelerin üst düzey dernek ve kuruluşlarının aktif işbirliğiyle sınırlı değildir. Kırgızistan Kütüphaneler Konsorsiyumu ana organizatör olarak her sene uluslararası "Kütüphane ve Demokratikleşme Sürecinde Toplum ve Kütüphaneler" temalı konferansı düzenlemektedir. Konferans bu yıl yedinci kez, 1-5 Ekim 2006 tarihleri arasında yine Issık-Göl'de yapılacaktır. Konferansa geleneksel olarak her yıl Kırgızistan'ın, Orta-Asya ülkelerinden Kazakistan'ın, Tacikistan'ın, Özbekistan'ın ve Rusya'nın kütüphanecilik alanındaki önde gelen bilim adamları, uzmanları ve kütüphane dernek ve kuruluşlarının temsilcileri katılmaktadır. Son yıllarda konferansa Türk meslektaşlar da katılmaktadır. Ek olarak, kütüphanecilik alanında elde edilen ilerlemelerde ve kütüphaneler arasındaki iletişimin gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Bu durum, Kırgızistan—Türkiye arasında sürdürülmekte olan mesleki iletişim için son derece yararlıdır.

Internet üzerinden <http://www.bik.org.kg/confernce/index.html> adresiyle kolayca erişilebilen konferans web sitesinde bu sene konferansta tartışılacak konular ve ilgili ayrıntılı bilgiler elde edilebilmektedir.

"Kütüphane-Enformasyon Konsorsiyumu Derneği" , ülkemizde kütüphanecilik kesiminin, haklarını tanımlayan ve kütüphanecilik alanının gelişmesine katkıda bulunan toplumsal eğitim merkezi konumundadır. Aktif bir şekilde demokratik ve bilgi toplumunun gelişmesi için işbirliği yapmanın önemini farkındayız. Bu yüzden kendi alanımızın haklarını devlet kuruluşlarıyla ve sosyal kuruluşlarla işbirliğine giderek tanıtmakta ve faaliyetlerimizi geliştirmekte kararlıyız.

